

INFORMATION PLATFORM "CENTER FOR INNOVATIVE THINKING"
UKRAINIAN INSTITUTE OF SCIENTIFIC STRATEGIES
EUROPEAN UNION RESEARCH DEPARTMENT
SCIENTIFIC AND PUBLISHING CENTER "PROGRESS"

AMERICAN-UKRAINIAN FORUM OF SCIENCE AND EDUCATION

PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

OCTOBER 12-14, 2026

NEW YORK, USA

ISBN 978-617-8890-09-4

INFORMATION PLATFORM "CENTER FOR INNOVATIVE THINKING"
UKRAINIAN INSTITUTE OF SCIENTIFIC STRATEGIES
EUROPEAN UNION RESEARCH DEPARTMENT
SCIENTIFIC AND PUBLISHING CENTER "PROGRESS"

AMERICAN-UKRAINIAN FORUM OF SCIENCE AND EDUCATION

PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE

October 12-14, 2026

New York, USA

This edition was approved for publication on October 28, 2026.

Published in A4 format online on website:
https://naukainfo.com/conference?id=164

Publisher: Sole proprietor Soloviov O. V. Certificate of registration in the State Register of Publishers, Manufacturers, and Distributors of Publishing Products series DK № 8227, dated April 23, 2025.

New York, USA
2026

UDC 001.3-048.35:0/9](06)

Proceedings of the International scientific and practical conference “American-Ukrainian Forum of Science and Education” (October 12-14, 2026) / Publisher website: www.naukainfo.com. – New York, USA, 2026. - 117 p.

ISBN 978-617-8890-09-4
https://doi.org/10.64828/conf-164-2026

The recommended citation for this publication is:

Shevchenko T. G. Research into the specifics of the development of performing arts in Ukraine under martial law // American-Ukrainian Forum of Science and Education : proceedings of the International scientific and practical conference (October 12-14, 2026). – New York, USA : naukainfo.com, 2026. - Pp. 15-21. - URL: https://naukainfo.com/conference?id=164

Editor
Soloviov O. V.

M.Sc.Ed., M.P.A., Hon. PhD, Academic Advisor,
Head of the European Union Research Department,
Ukrainian Institute of Scientific Strategies

The collection of scientific articles is a scientific and practical publication that includes research papers by students, postgraduate students, Candidates and Doctors of Sciences, researchers, and practitioners from Ukraine, Europe, neighboring countries, and beyond. The articles reflect studies of processes and changes in the structure of modern science. This collection is intended for students, postgraduate and doctoral candidates, educators, researchers, practitioners, and all those interested in current trends in the development of modern science.

E-mail: journal@naukainfo.com

Publisher website: https://www.naukainfo.com

© Publisher website: naukainfo.com, 2026
© Ukrainian Institute of Scientific Strategies (UISS), 2026
© All authors, 2026

INFORMATION TECHNOLOGIES AND SYSTEMS

12. ***Моцик Ростислав Васильович*** 51
АГЕНТНІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ НА ОСНОВІ ВЕЛИКИХ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: АРХІТЕКТУРА, РИЗИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ВЕРИФІКАЦІЇ

13. ***Сабардак Ірина Юріївна*** 56
ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

TRANSPORT AND TRANSPORT TECHNOLOGIES

14. ***Скосар Вячеслав Юрійович, Бурилов Сергій Володимирович, Дзензерський Віктор Олександрович*** 64
ПЕРСПЕКТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЖИВЛЕННЯ ДЛЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

PHILOLOGY AND JOURNALISM

15. ***Томбулатова Іраїда Ігорівна*** 72
КАТЕГОРІЯ «АВТОР» У НАУКОВІЙ ОПТИЦІ Р. БАРТА

PEDAGOGY AND EDUCATION

16. ***Бибик Тетяна Григорівна*** 74
ПОВСЯКДЕННІ ПРОЯВИ УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ: МЕТОДИКА ІНТЕГРОВАНОГО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПЛАТФОРМІ PROMETHEUS

17. ***Павлига Павло Дмитрович*** 79
ПРИНЦИПИ ЦИФРОВОЇ ДОСТУПНОСТІ ТА ІНКЛЮЗІЇ В КОНТЕКСТІ ЛЮДИНООРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

18. ***Суховієнко Наталія Анатоліївна, Амонська Тетяна Володимирівна*** 83
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ РДУГ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ

19. ***Безкровна Людмила Дмитрівна*** 85
СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА

20. ***Кашуба Олександра Михайлівна*** 97
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ТА АНАЛІЗУ АВТЕНТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY

21. ***Кириченко Андрій Володимирович, Коротенко Єгор Борисович*** 101
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДБОРУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

MEDICAL SCIENCES AND PUBLIC HEALTH

22. ***Романюта Інна Анатоліївна*** 105
БЕЗАЛКОГОЛЬНІ НАПОЇ ТА СТАН РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ

CULTURE AND ARTS

23. ***Странченко Тетяна Анатолівна*** 108
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОЛОСУ МЕЦО-СОПРАНО У СТУДЕНТОК АКТОРСЬКОГО КУРСУ В ПРОЦЕСІ СЦЕНІЧНО-ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

УДК 378.147: 811.11'271.1: 008

Кашуба Олександра Михайлівна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ІСТОРИКІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ТА АНАЛІЗУ АВТЕНТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

Анотація. У статті розглянуто особливості формування іншомовної соціокультурної компетентності студентів-істориків засобами інтегрованого навчання та аналізу автентичних історичних джерел. Обґрунтовано доцільність поєднання мовного, історичного та культурологічного компонентів підготовки майбутніх фахівців. Визначено основні види автентичних матеріалів, методи їх опрацювання та умови ефективного формування міжкультурної обізнаності студентів.

Ключові слова: іншомовна соціокультурна компетентність, студенти-історики, інтегроване навчання, автентичні джерела, міжкультурна комунікація, історична освіта.

Сучасна професійна підготовка студентів історичних спеціальностей передбачає не лише формування системи фахових історичних знань, а й розвиток здатності працювати з іншомовними джерелами, інтерпретувати інформацію в культурному та історичному контекстах, порівнювати різні способи осмислення минулого й брати участь у міжкультурній комунікації. У цьому контексті особливого значення набуває формування іншомовної соціокультурної компетентності майбутніх істориків.

Іншомовна соціокультурна компетентність передбачає здатність здобувача освіти розуміти соціальні, культурні та історичні особливості іншомовного середовища, інтерпретувати культурно марковану інформацію та використовувати іноземну мову відповідно до конкретної комунікативної ситуації. Такий підхід відповідає сучасній європейській концепції мовної освіти, у якій мовна компетентність розглядається у взаємозв'язку з культурним досвідом особистості. У сучасній версії Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти окремо виокремлено плюрилінгвальну та плюрикультурну компетентності, що передбачають використання здобувачем різних мовних і культурних ресурсів у процесі комунікації [2, с. 30–35].

Для студентів-істориків зазначений аспект має особливе значення. Історичні події, процеси та явища існують не лише як сукупність фактів, дат і персоналій. Вони відображаються в текстах, документах, спогадах, листах, газетних матеріалах, політичних промовах, фотографіях, карикатурах та інших джерелах, створених представниками певної культури й історичної епохи. Тому робота з такими матеріалами іноземною мовою дозволяє одночасно розвивати мовні навички та поглиблювати розуміння історичного й культурного контексту.

Важливою теоретичною основою такого підходу є концепція міжкультурної комунікативної компетентності, відповідно до якої володіння іноземною мовою не може обмежуватися граматичною правильністю та лексичним запасом. Необхідною складовою є здатність розуміти іншу культурну перспективу, співвідносити її з власним досвідом, інтерпретувати культурні явища та здійснювати комунікацію з урахуванням культурних відмінностей [1, с. 7–11; 1, с. 31–39].

Для майбутнього історика така компетентність є важливою ще й тому, що історична інформація нерідко має різні інтерпретації залежно від національної, культурної, політичної або наукової традиції. Робота з іншомовними матеріалами дає можливість студентам ознайомлюватися з різними способами представлення історичних подій, аналізувати позицію автора, визначати контекст створення документа та порівнювати його з іншими джерелами.

Одним із перспективних напрямів реалізації такого підходу є інтегроване навчання змісту та іноземної мови — Content and Language Integrated Learning (CLIL). Його сутність полягає у взаємопов'язаному опрацюванні предметного змісту та мовного матеріалу. У випадку студентів-істориків це означає, що іноземна мова використовується не лише як об'єкт вивчення, а й як інструмент отримання, аналізу та представлення історичної інформації.

Інтеграція історичного змісту та іншомовної підготовки є особливо продуктивною через специфіку самої історичної дисципліни. Історичне знання формується через роботу з текстами,

аргументацію, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння джерел і формулювання висновків. У дослідженні, присвяченому CLIL-курсу з історичного міркування у вищій освіті, студенти працювали з первинними та вторинними джерелами, здійснювали історичну контекстуалізацію, перевіряли взаємне підтвердження інформації та виконували письмові завдання на основі джерел [4, с. 2058–2074].

Отже, інтегроване навчання може бути реалізоване не як механічне перенесення історичного матеріалу іноземною мовою, а як цілісна система навчальних завдань, у межах якої студенти одночасно працюють над мовною формою, історичним змістом і культурною інтерпретацією.

Особливу роль у цьому процесі відіграють автентичні джерела. До них можна віднести історичні документи, уривки з мемуарів, листування, газетні статті, дипломатичні документи, промови політичних діячів, музейні матеріали, фотографії, плакати, карти, статистичні документи, відеоматеріали та матеріали цифрових архівів.

Використання автентичних матеріалів дозволяє наблизити навчальну діяльність до реальних професійних завдань історика. Студент не просто виконує вправу на засвоєння певної лексики, а працює з джерелом, яке має конкретного автора, час і місце створення, адресата та певну комунікативну мету.

При цьому автентичність джерела не означає, що воно має використовуватися без методичної адаптації. Складні історичні документи можуть містити архаїзми, спеціальну термінологію, складні синтаксичні конструкції та культурні реалії, незрозумілі сучасному студентові. Тому викладачеві доцільно застосовувати словнички, коментарі, запитання до тексту, хронологічні таблиці, візуальні матеріали та завдання на прогнозування змісту.

Дослідження у сфері розвитку навчальних матеріалів для мовної освіти підкреслюють необхідність не лише добору матеріалів, а й їх методично обґрунтованої адаптації, оцінювання та використання відповідно до навчальних цілей [6].

Ефективність роботи з автентичними історичними джерелами значною мірою залежить від послідовності виконання завдань. Доцільно виділити три етапи: передтекстовий, текстовий та післятекстовий.

На передтекстовому етапі студенти отримують необхідну історичну та культурну інформацію. Викладач може запропонувати фотографію, карту, портрет історичної особи або коротку довідку про подію. Завданням студентів може бути прогнозування змісту майбутнього тексту, визначення ключових понять або формулювання запитань до джерела.

Текстовий етап передбачає безпосередню роботу з автентичним матеріалом. Студенти визначають основну інформацію, знаходять ключові факти, аналізують лексику, встановлюють позицію автора та визначають культурно марковані елементи. Для студентів-істориків особливо важливим є визначення не лише того, що повідомляє джерело, а й хто, коли, для кого, з якою метою його створив.

Наприклад, під час роботи з історичним листом німецькою мовою студентам можна запропонувати такі питання: Хто є автором документа? Хто його адресат? Які історичні події згадуються? Які цінності та суспільні уявлення відображені в тексті? Які мовні засоби демонструють ставлення автора до події? Чи можна вважати джерело об'єктивним? Яку інформацію необхідно перевірити за допомогою інших джерел?Саме такі завдання сприяють переходу від простого розуміння тексту до його критичного аналізу.

Післятекстовий етап спрямований на інтерпретацію отриманої інформації та її використання в іншомовній комунікації. Студенти можуть готувати усні повідомлення, порівняльні таблиці, презентації, короткі історичні коментарі, письмові висновки або аргументовані відповіді на проблемні питання.

Ефективним видом роботи є порівняльний аналіз двох автентичних джерел, присвячених одній історичній події. Наприклад, студентам можна запропонувати німецькомовний газетний матеріал та уривок із мемуарів, а потім попросити визначити спільні й відмінні способи представлення події. У такій діяльності поєднуються іншомовна комунікація, історичне мислення та соціокультурний аналіз.

Важливим є також розвиток уміння розрізняти факт, оцінку та інтерпретацію. Студент має навчитися визначати, які твердження безпосередньо підтверджуються джерелом, які є позицією автора, а які становлять пізнішу інтерпретацію дослідника. Така робота формує критичне ставлення до історичної інформації та водночас розвиває іншомовне читання.

Дослідження студентів, які навчалися за CLIL-курсом з історичного міркування, демонструє значущість роботи з джерелами та історичними евристиками, зокрема контекстуалізацією та зіставленням джерел [4, с. 2061–2065].

Інтегроване навчання може реалізовуватися також через проєктну діяльність. Студентам можна запропонувати підготувати іншомовний мініпроєкт, присвячений певній історичній події, постаті або культурному явищу. Проєкт може передбачати пошук автентичних джерел, їх критичний аналіз, відбір інформації, підготовку іншомовної презентації та обговорення результатів.

Наприклад, під час вивчення історії Німеччини студенти можуть досліджувати тему «Повсякденне життя Німеччини у XX столітті». Для цього вони опрацьовують фотографії, газетні матеріали, фрагменти листів, статистичні дані та спогади очевидців. Результатом може стати презентація німецькою мовою, у якій студенти не лише описують матеріали, а й пояснюють, які культурні та соціальні особливості вони відображають.

Важливим компонентом соціокультурної компетентності є порівняння культур. Проте таке порівняння не повинно зводитися до пошуку того, яка культура є «кращою» або «правильною». Його метою має бути виявлення відмінностей і подібностей, розуміння причин їх виникнення та формування здатності сприймати іншу культурну перспективу.

Саме такий підхід відповідає положенням сучасних рекомендацій Ради Європи, де підкреслюється значення здатності працювати з культурними відмінностями, використовувати власний мовний і культурний досвід та здійснювати посередництво між різними культурними перспективами [2, с. 123–128].

Для оцінювання сформованості іншомовної соціокультурної компетентності студентів-істориків доцільно використовувати такі критерії:

- когнітивний — знання історичних і культурних реалій країни, мова якої вивчається;
- інтерпретаційний — здатність пояснювати культурно та історично зумовлені значення іншомовного тексту;
- комунікативний — здатність використовувати іноземну мову відповідно до ситуації та культурного контексту;
- аналітичний — здатність критично аналізувати автентичне джерело;
- рефлексивний — здатність порівнювати різні культурні перспективи та усвідомлювати власні культурні установки.

Таким чином, оцінювання не повинно обмежуватися перевіркою знання лексики або правильності граматичних конструкцій. Важливо встановити, наскільки студент здатний використати іноземну мову для розуміння, аналізу та інтерпретації культурно значущої інформації.

Водночас результати досліджень CLIL свідчать про необхідність збалансованого поєднання мовного та предметного компонентів. Зокрема, дослідження впливу CLIL на англійську мову та історичні компетентності показало позитивні результати щодо аудіювання, водночас загальні мовні результати та історичні досягнення не в усіх показниках демонстрували перевагу над традиційними підходами [5, с. 23–31]. Це свідчить про те, що інтегроване навчання потребує чіткого визначення мовних і предметних цілей та відповідної методичної підтримки.

Отже, формування іншомовної соціокультурної компетентності студентів-істориків доцільно розглядати як цілісний процес, у якому іншомовна підготовка поєднується з історичним змістом, критичним опрацюванням джерел і міжкультурною взаємодією. Інтегроване навчання створює можливість використовувати іноземну мову як інструмент професійної діяльності майбутнього історика, тоді як автентичні джерела забезпечують безпосередній доступ до мовного, культурного та історичного матеріалу.

Особливо продуктивним є поєднання роботи з автентичними джерелами, проблемних завдань, порівняльного аналізу, проєктної діяльності та іншомовної презентації результатів. Така організація навчання сприяє одночасному розвитку мовної, соціокультурної, історико-аналітичної та комунікативної складових професійної компетентності.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні системи практичних завдань для формування іншомовної соціокультурної компетентності студентів історичних спеціальностей, створенні комплексу автентичних іншомовних історичних матеріалів та експериментальній перевірці ефективності запропонованої методики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon : Multilingual Matters, 1997. 124 p.
2. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2020. 278 p.
3. Tomlinson B. Materials development for language learning and teaching. Language Teaching. 2012. Vol. 45, Issue 2. P. 143–179.
4. Şendur K. A., van Drie J., van Boxtel C., Kan K.-J. Historical reasoning in an undergraduate CLIL course: students' progression and the role of language proficiency. International Journal of Bilingual Education and Bilingualism. 2022. Vol. 25, No. 6. P. 2058–2074. DOI: 10.1080/13670050.2020.1844136.
5. Dallinger S., Jonkmann K., Hollm J., Fiege C. The effect of content and language integrated learning on students' English and history competences – Killing two birds with one stone? Learning and Instruction. 2016. Vol. 41. P. 23–31. DOI: 10.1016/j.learninstruc.2015.09.003.
6. Ганніченко Т. CLIL-підхід у викладанні іноземної мови студентам аграрного профілю: досвід і результати. Український педагогічний журнал. 2025. № 3. С. 93–100. DOI: 10.32405/2411-1317-2025-3-93-100.
7. Кашуба О.М., Турчин А.І., Кравчук Т.О., Навольська Г.І., Кашуба Т.І. Виклики часу у вивченні іноземної мови студентами немовних спеціальностей закладів вищої освіти. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Бердянськ : БДПУ, 2023. Вип. 1. С.386 -395.

AMERICAN-UKRAINIAN FORUM OF SCIENCE AND EDUCATION

PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

October 12-14, 2026

New York, USA

Editor
Soloviov O. V.

M.Sc.Ed., M.P.A., Hon. PhD, Academic Advisor,
Head of the European Union Research Department,
Ukrainian Institute of Scientific Strategies

E-mail: journal@naukainfo.com

Publisher website: https://www.naukainfo.com

The editorial board reserves the right to edit and shorten materials. The opinions of the authors may not always coincide with the viewpoint of the editorial board and publisher. Authors bear full responsibility for the published material (for the accuracy of facts, quotes, personal names, geographic names and other information).

This edition was approved for publication on October 12-14, 2026.

Published in A4 format online on website: https://naukainfo.com/conference?id=164

Publisher: Sole proprietor Soloviov O. V. Certificate of registration in the State Register of Publishers, Manufacturers, and Distributors of Publishing Products series DK № 8227, dated April 23, 2025.